

יוסף ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי דרחה" (בהשתתפות כולל "חוני המעל")
 העלון לע"ג אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזיה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ז מרחשון התשע"ז

1538

מאת פלס

שבת ד' טבת ה-תשפ"ה
 פרשה: ויגש
 הפטרה: ויהי דבר ה'
 הכרות תענית
 תענית עשרה בטבת ביום
 ששי סיום הצום
 בשעה: 17:05

הדלקת נרות - 16:26
 צאת השבת - 17:20
 ר"ת - 17:50

הדלקת נרות בשבת הבאה 16:32

נתי	נגיש
5:39 <	5:40
5:46 <	5:47
6:41 <	6:41
11:48 <	11:45
12:13 <	12:10
16:55 <	16:49

Shat for son

"להתרחק מעצבות"

יוסף אמר לאחיו "ועתה אל תעצבו", שכן ממידת העצבות חייב אדם להישמר ולהתרחק ככל האפשר. בתהילים נאמר "כי עוונתי אגיד אדאג מחטאתי" - אף ה"אדאג מחטאתי" בכלל "עוונתי" הוא.

העלון ליפואת
 מנשה בר דוד וברוריה
 מרת אחותי דינה בת רחל
 ולע"ג חמי"ר' שלום בר שמחה ז"ל
 חמותי מרים בת רחל ע"ה
 הרופא להקדיש את העלון או חלקו
 בטל... 052-5079555

"חנוך לנער על פי דרכו"

שבטי ישראל - אחיו של יוסף, עומדים לפני "צפנת פענח" כשהם חלים ורועדים. ברור להם שסיפור גניבת הנביע על ידי בנימין אינו נכון ואינו אלא עלילה נוספת במסכת העלילות הניתכת עליהם ועל משפחתם. עם זאת לא יודעים הם מהי הסיבה הממונה ברצונו של המשביר להטיל בהם אשמה, ולהחליט כי "האיש אשר נמצא הנביע בידו הוא יהיה לי עבד".

יהודה אשר התחייב בפני אביו יעקב "אנוכי אערכנו מידי תבקשנו" בשמעו את גזר הדין הקשה מרהיב עוז לדבר קשות בפני יוסף, "ויגש אליו יהודה", כשהוא מתכוונן לכל: למלחמה כדברי רבי יהודה, לפיוס כדברי רבי נחמיה, ולתפילה כדברי רבנן.

חכמינו ז"ל מציעים בפנינו את טענותיו של יהודה וכך אמר באחת מטענותיו: בספרי נימוסין שלנו כתוב "שאיש אשר נגב ואין לו לשלם את גזילתו ונמכר בגניבתו, אבל זה, בנימין, יש לו לשלם". ולכאורה מה מצא יהודה להטעים את המלך המצרי במעמדה של תורה, מה לו ליושב ארץ הנילוס ולתורת ה'.

המוני מדובנא מכאר את טענתו של יהודה שיסודה פרק בהלכות חינוך. תורתנו היא ספר הלכות נפש האדם הגדול ביותר והיא מייחסת לצעדיו ולמניעיו של פורץ גדרים. היא איננה ממהרת לשפוט אדם על מעשיו, אלא בוחנת את שורש המעשה, פעמים שהנגב עני מרוד הוא וסיבת הגניבה היא העוני ולא המידות, אדם כזה אם יוותרו לו על גניבתו בואת הפעם, הרי יחזור על מעשיו בשנית, כי במה ישקוט את רעבונו למחר? לפיכך ציוותה התורה "ונמכר בגניבתו", כדי שיהיה אדונו משביעו ומפרנסו ולא יצטרך חלילה לחזור ולהגיע למצב של גניבה. שונה הדבר למי שיש לו כסף להשיב גזילתו, והגניבה אינה נובעת ממחסור או קושי, אלא הינה תוצאה של רשעות והשחתת המידות. אדם כזה לא מוכרים בגניבתו כי מה יועיל דבר המכירה, יעמוד זה וילסתם אף את אדונו, ומי נוטל לרשותו נגב בבית?

אף אתה, אומר יהודה ליוסף, יש לך לנהוג כך. הרי לבנימין יש להשיב את גניבתו ואם כן "כי כמוד כפרעה", איך שופה ליטול לביתך נגב ושודד אשר יטול את כספך, אין זאת אלא שכונתך לעשות את בנימין לעבד היא מתוך רצון להרע לנו בלבד, כי אין בזה כל פתרון או כפרה. זו היתה טענתו החזקה של יהודה.

החכם מכל אדם שלמה המלך תימצת את השקפת חינוך זו בפסוק "חנוך לנער על פי דרכו", על פי הדרך שהובילה אותו אל מעשיו ולא על פי תוצאת המעשה בדוקא.

יהודה בקי באורחות ההוראה וחינוך של תורת ישראל לפיכך בעת שמחליט יעקב אבינו לישוב בארץ גושן ולהשתקע בה שולח את יהודה "להורות לפנינו גושנה", כי אין כמוהו להכשיר, לחנך ולעצב נפשותיהם של ישראל.

"התפילה תחת עמוד התלייה" ג'

Shat for son

אבל כבוד ירד על קהילת יהודי יזר. בני הקהילה התכנסו בבית הכנסת המרכזי, לעצרת תפילה וזעקה, בכי ואנחה.

דמעות כמים ניגרו מעיניהם של המתפללים, על נפש יוסף, על נפש אשתו העתידה להפוך לאלמנה ועל נפש עולליו העתידיים להפוך ליתומים. והכול, בשל עלילה מרושעת וזדונית, ובשל אטימות ליבם של שופטים שונאי ישראל.

ואילו יוסף עצמו? הוא כבר התכוונן בתאו לגרוע מכל. שעות אחדות חלפו עד שהתאושש מן ההלם הקשה שבו נתקף עם הקראת גזר הדין באוזניו, וכיהודי נאמן תמים וישר החל שוטח לפני בוראו תפילה פרטית, שיצילנו מן הדין הקשה, ואם לאו - תהא מיתתו כפרתו.

ימים אחדים חלפו. מועד גזר הדין הגיע. באותו יום לא פתחו יהודי יזר את חנויותיהם. הם דימו לראות את השמים משחירים מעל ראשיהם. אין זה יום רגיל. היום יובילו שוטרי בית הכלא את יוסף, אחיהם, בשר מברסרם, אל עמוד התלייה, התליינים יכרכו את החבל סביב צווארו, ויד זדונית תגדע את פתיל חייו. הכיצד אפשר לנהל סדר יום רגיל?

ואם בעבור בני הקהילה כולה היה זה יום של צער ומכאוב, הרי שבעבור אשתו של יוסף, ובעבור אחיו ואחיותיו, היה זה יום נורא ואיום.

על פי החוק ששרר ביזר באותן שנים, היה עליהם להגיע לאולם האפל שבבית הכלא, על מנת לחזות בהוצאה להורג של יקירם. למה? אולי כדי להרתיע פושעים עתידיים, אולי סתם כך כדי להעצים את העונש ואת סבלו של הנידון למוות. מי יודע? מכל מקום, זה היה החוק, ואי אפשר היה להתעלם ממנו.

וכך באותו בוקר נורא, התייצבו אשתו של יוסף, אחיו ואחיותיו, בשערי בית הכלא, כשהם מרתתים בכל גופם, ודמעתם על לחיים.

הם הוכנסו פנימה, וכעבור זמן קצר הבחינו בשוטרי בית הכלא, מובילים את יקירם אל אולם ההוצאה להורג, כשפניו מכוסות בשק שחור.

"הצטרפו אלינו" הרעים מפקד המשמר בקולו, ובני המשפחה הצטרפו לפמליה, כמי שכפאם שד.

העלון לרפואת והצלחת אליעזר אלקיים וכל משפחתו ישלם ה' פעולם אמן

הודעות מרכז "Shat for son" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"ג מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"ע ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול
 בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

מנויים: לקבלת העלון חינם במייל מידי שבוע שלח את המייל שלך למייל: SVISSA8@GMAIL.COM

Shat for son

חובת הלבבות

הלכות עשיית מלאכה בערב שבת
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

כתיבת חידושי תורה בערב שבת

ה. מותר לכתוב חידושי תורה בערב שבת ובערב יום טוב אחר שהגיע זמן מנחה קטנה. ומכיון שהוא דבר מצוה יש להקל בזה אפילו אם אין הכתיבה לצורך השבת, ואפילו אם כתיבה זו אינה דבר האבד, ואין לחוש שמא ישכח אם לא יכתוב עכשיו, ויכול לכתוב אחר השבת.

אבל אסור לכתוב דברי תורה לחבירו בערב שבת אחר שהגיע זמן מנחה קטנה, כל שנוטל שכר עבור עבודתו, אבל אם עושה כן בחנם יש להקל גם כשכותב לצורך חבירו. (ובערב פסח יש להחמיר בזה כשכותב לצורך חבירו אפילו כשעושה כן בחנם).

ומכאן יש ללמוד שסופרי סת"ם הכותבים ספרי תורה תפילין ומזוזות אינם רשאים להמשיך במלאכת הכתיבה בערב שבת אחר שהגיע זמן מנחה קטנה. ומכל מקום כשיש בזה צורך לאותה שבת, כגון שרוצה להגיה את ספר התורה ולתקנו כדי שיוכלו לקרוא בו באותה שבת, ואין להם ספר תורה אחר שהוא מוגה כראוי, יש להקל אפילו כשנוטל שכר עבור הגהה זו.

עשיית שאר מלאכות בערב שבת

ט. כל מלאכה שמותר לעשותה בחול המועד או בערב פסח אחר הצות, כגון מלאכת דבר האבד, מותר לעשותה בערב שבת אחר שהגיע זמן מנחה קטנה, ואפילו נוטל עליה שכר.

ומותר להכניס בגדים למכונת כביסה אוטומאטית או לגהץ בגדים במגהץ חם בערב שבת אחר שהגיע זמן מנחה קטנה.

אבל דברים שעשייתם היא מלאכה גמורה, כגון מלאכת נגרות ופחחות, או עבודת בניה, וכן עבודת הגינה או עבודת השדה, וכן כל כיוצא בזה, אסור לעשותם בערב שבת אחר שהגיע זמן מנחה קטנה, ואפילו עושה כן לעצמו ואינו נוטל שכר עבור עבודתו.

ומותר לומר לגוי לעשות עבורו מלאכה בערב שבת.

מה שיצאו ממצרים קודם הזמן היה בשביל שעתידין לקבל את התורה ועשרת הדברות, שהלכה היא: הקדש מפקיע מידי שעבוד.

וזוהו איפוא הטעם שכפל הכתוב בלשונו "אנכי - אנכי". בשביל "אנכי" - רמז לעשרת הדברות הפותחת במילה "אנכי ה' אלוקיך", שלמענם "ארד עמך מצרימה". ומלבד זאת למען "אנכי" הרי שגם "אעלך גם עלה" קודם הזמן, שכן הקדש מפקיע מידי שעבוד.

"ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה" פרט שולי זה, לכאורה, שיוסף הביא את הכסף שנאגר ברשותו בעבור השבר אשר מצרים היו שוברים בעבור מטה לחם, אינו אלא לימוד מוסר עבורנו, כפי שכותב רבינו אברהם בן הרמב"ם: "העיד הכתוב שהיה עושה חובתו באמונה שלמה כראוי, כדי ללמד מוסר לבעלי תורה".

"ובני דן זשלים" פסוק זה ביאר הרב "ילקוט המוסר" זצ"ל, בדרך רמז. על פי דברי הגמרא במסכת חולין "תולה ארץ על בלימה" - שהעולם קיים ועומד על מי שבוולם את פיו בשעת מריבה.

וזוהו שאומר הכתוב "ובני דן" כלומר אם הוא בין אותם שדנים אותו ומבזים ומחרפים אותו. יקיים בנפשו מאמר הכתוב: "חושים" - אזי ישתוק ויחשה ולא יענה כסיל כאולתו. וזכותו היא שעליו הקדוש ברוך הוא "תולה ארץ על בלימה".

"ויבך על צואריו" אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו - מפני שהיה קורא קריאת שמע. כתב המהרש"א בפירושו למסכת יומא שלכך אמרו חכמינו ז"ל: "כל הקורא קריאת שמע ומרמז בעיניו ומקרץ בשפתותיו - עליו הכתוב אומר: ולא אותי קראת יעקב".

והיינו שהמרמז בעיניו ומקרץ בשפתותיו - הוא אינו עושה כמעשה יעקב, שלא הפסיק באמצע קריאת שמע אפילו בשעה שפגש בבן זקונו יוסף, שהתגעגע אליו במשך עשרים ושתים שנה...

"ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי" לפירושו של רש"י שפירש "הראה להם שהוא מהול", הקשה רבי אליהו מזרחי זצ"ל: הלא היה להם לחשוש שמא מבני קטורה הוא שחייבים הם במילה? בספר "גן רוה" תירץ שרש"י לשיטתו במסכת סנהדרין שרק ששת הבנים שנולדו לאברהם מקטורה - הם עצמם נתחייבו במילה, אולם זרעם אחריהם אינן חייבים במילה. ומפני זאת לא חששו האחים שמא הוא מבני קטורה.

"ולאביו שלח כזאת שרה זמרים נשאים מטוב מצרים" המשא הממוצע שחמור יכול לשאת על גבו - אומרים חז"ל הוא "לתר". ולתך הוא חמש עשרה סאין שהם תשעים קבין (1296 ליטר). משאם של עשרת החמורים, היה איפוא תשע מאות קבין של יין. וכי היה חלילה יעקב אבינו שתיין, עד כדי כך שלמשך הזמן הקצר עד רדתו מצרימה נצרך ליין כל כך מרובה, לתשע מאות קבין?

בספר "סדר הדורות", לרבי יחיאל הלפרין זצ"ל, מביא בשם המדרש תיאור על שעותיו האחרונות של יקב בארץ כנען: "ויתנו לכל אחד כאשר שלח יוסף וילבשו כולם כאשר שלח להם, וישם יעקב את המצנפת בראשו אשר שלח לו. וישמעו כל יושבי כנען ויבאו וישמחו את יעקב ויעש להם משתה ג' ימים וישמחו כל מלכי כנען וגדולי הארץ".

יוצא איפוא, שהיין היה דרוש למשתה הפרידה שערך יעקב אבינו ליושבי כנען, ולשם כך נצרך יעקב למשא עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים - ליין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו.

"אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה" מה שאמר פעמיים "אנכי", יש לפרש כותב רבי צגייר עשור זצ"ל, בספרו "עץ חיים" על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל, שהטעם שירדו ישראל למצרים ונשתעבדו שם בעבודה קשה, הוא כדי לזכך חומריות גופם להיות מוכשרים לקבלת התורה ועשרת הדברות. וכן

"תקדים מסובך"

רבי גרשון-הענך מראזיץ נתקף בימי החנוכה באב שיניים קשה, והזמין אליו את רופא-השיניים, כדי שיעקור את השן החולה. כשסיים הרופא את עבודתו, סירב לקבל מהרבי את שכרו ואמר: "היה זה במקום דמי חנוכה שהייתי צריך לתת לרבי". לא הסכים הרבי ועמד על כך שהרופא יקבל את שכרו. לאחר מכן אמר: "רק זה חסר לי, שתושבי העיר ישמעו שבמקום לתת לרבי דמי חנוכה אפשר לעקור לו אחת משיניו..."